



Doğal Kalan Bir Cennet:

KARABURUN

📍 Dr. Serra Menekay

📷 Vedat Öncel

*Beton yığını yazlık siteler,
yeşilin unutulduğu
deniz kenarları,
kalabalık plajlar ve
"beach club"lardan
kaçanlardansanız, tatil
beklentiniz doğayı
yaşamak ve keşfetmek
ise İzmir'in yanı başında
keşfedilmemiş bir
cennet olan Karaburun'u
mutlaka görmelisiniz.*

İzmir-Çeşme otoyolunun 55. km'sinden ayrılıp virajlarla ve muhteşem kıyı manzaralarıyla dolu bir yolu takip ederek İzmir'den 130 km sonra Karaburun'a ulaşabilirsiniz. İzmir'in en küçük ilçesi olan Karaburun, belki de bu virajlı yolu sayesinde bozulmadan kalabilmiş, yaz sezonunun en canlı döneminde bile تنها kalabilen bir doğa harikası.

Açık denize bakması nedeniyle çevrenin en temiz denizine sahip Karaburun, balıkçılık ve dalış turizmi konusunda önemli potansiyeller barındırıyor. Karaburun Yarımadası'nın en kuzey ucunda yer alan Karaburun ilçe merkezindeki dört plajın ikisi mavi bayraklı. Karaburun Yarımadası 200'ün üzerinde kuş türü, Ada Martısı ve Akdeniz Foklarının yaşama ve üreme



alanı. Kuzeyinde Midilli, batısında Sakız Adası, doğusunda Urla, güneyinde ise Çeşme'nin bulunduğu Karaburun, engebeli bir arazi yapısına ve 1218 m yüksekliğindeki Bozdağ yükseltisine sahip. İzmir Körfezi'nin girişinde, körfezi kontrol eden önemli kilit noktalardan biri olan Karaburun Yarımadası'nda eski çağlardan bu yana yerleşim izlerine rastlamak mümkün.

Mitolojide Karaburun

Karaburun'un bilinen en eski adı "Mimas", Yunan mitolojisinde sıklıkla geçmektedir.

Ünlü şair Homeros burada doğmuş ve yaşamıştır. Homeros'un *Odyssey*'sında "Rüzgarlı Mimas Dağı" olarak geçen dağ, Karaburun Yarımadası'ndaki Bozdağ'dır. Mitolojiye göre dağın adı Zeus'u zorlayan bir dev olan Mimas'tan gelmektedir. Zeus en sonunda bu devin üzerine erimiş demir, çelik ve bakır dökerek etkisizleştirmiş, böylece Mimas Dağı oluşmuştur. Zeus'un kıskanç karısı Hera, çapkın kocasını gözetlemek için tuttuğu gözçülerden biri olan İris'i Mimas Dağı'na göndermiştir. Bugünkü İris Gölü de adını buradan almıştır.

Karaburun'a özel nergis çiçeği de mitolojide yer almaktadır. Sudaki kendi aksine aşık olan Narsisus en sonunda suya düşerek nergis çiçeğine dönüşür. Psikolojideki "narsizm" kelimesi buradan gelmektedir.

Yarımada'nın Tarihi

Mitolojide Mimas olarak anılan bu bölge, İyonya Dönemindeki haritalarda "Capo Calaberno (kaleberno)" olarak anılmaktaydı. Türk egemenliğine geçtikten sonra "Ahırlı" olarak anılan yöre, Osmanlı Döneminde "Karaburun" adını almıştır. Karaburun kelimesi kalebernodan bozularak gelmiş olabilir. Türkçe'de "kara" sözcüğünün "kuzey" anlamında kullanılması da Karaburun adına etki etmiş olabilir. Karaburun'da yerleşimin ne zaman başladığı bilinmemekle birlikte, Çakmaktepe mevkiinde yapılan kazılarda Kalkolitik döneme (MÖ 4000) ait kesici araçlar, taş el baltaları ve ilkel çanakçömleklere rastlanmıştır. Bölgede MÖ 3000'li yıllardan itibaren Hititler varlık göstermiştir. Hititler'in ardından bölgeye sırasıyla Yunanlılar, Persler, Romalılar ve Bizanslılar egemen olmuştur. Daha sonra Türklerin eline geçen Karaburun, 1919 yılında Yunanlılar tarafından işgal edilmiş, 1922 yılında ise işgalden kurtulmuştur. Yunanlıların çekilmesiyle birlikte yerli Rumlar da bölgeyi terketmek

zorunda kalmışlar ve bunun sonucunda bölgede ekonomik ve toplumsal alanda büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Bu tarihten sonra Yarımada'nın nüfusu oldukça azalmıştır. Günümüzde eski önemini yitirmiş olan bölgede engebeli coğrafya yüzünden tarih boyunca çok fazla yapılaşma olmadığından ve mevcutların da depremlerle yıkılmasından dolayı tarihi eserlere rastlamak zordur.

Hurma, Nergis ve Enginar

Tipik Akdeniz bitki örtüsüne sahip olan Karaburun Yarımadası, dalından koparılıp yenebilen "hurma zeytini", mevsiminde bütün bir yarımadayı misler gibi kokutan ve her yıl açan "nergis çiçekleri" ve karaciğere olan faydaları ile ün yapmış lezzetli ve etli enginarı ile meşhurdur. Orman açısından fakir olan Yarımada delice, kocayemiş, sandal, menengiç, kermez meşesi, tespih, akçaağaç, sakız ve laden gibi bitkileri barındırır. Eskiden zeytinlikleri ve bağları ile ünlü olan bölge, büyükşehirlere göçün sonucu olarak bu zenginliklerini yavaş yavaş kaybetmiştir. Zeytincilik günümüzde de devam etmekte ve yöre halkının önemli gelir kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Günümüzde Yarımada genelinde organik tarım bilinci yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Narenci-





Karaburun'a özel nergis çiçeği de mitolojide yer almaktadır. Sudaki kendi aksine aşık olan Narsisus en sonunda suya düşerek nergis çiçeğine dönüşür.

Psikolojideki "narsizm" kelimesi buradan gelmektedir.

ye üretimi ve bağıcılık da sürdürülmektedir. Yarımada, şifalı otlar açısından da oldukça önemli bir yere sahiptir. Burada, fitoterapi değeri olan yaklaşık 67 çeşit şifalı ot yetişmektedir. Sütleşen, yarpız, gelincik otu, kantaron otu, kapari, kekik, kenger, sığırotu, ada soğanı ve adaçayı bu tür bitkilere örnek olarak verilebilir.

Akdeniz Foku ve Ada Martısı

Karaburun faunası itibariyle de çok zengindir. Gerek karada gerekse denizlerde çok değişik ve ender hayvan cinslerine rastlamak olasıdır. Yaban domuzu, tilki, sansar, su samuru, porsuk, tavşan, sincap, yırtıcı kuşlar (kartal, şahin, doğan... gibi), çok sayıda çeşitli böcek ve kelebekler, tatlı su kaplumbağaları ve





yengeçleri, bukalemun, kertenkele ile değişik av kanatlıları gibi çok geniş bir doğal yaşam yelpazesi vardır. Balık türleri dahil, yurdumuz sularında yaşayan hemen tüm deniz canlısı türlerini, Karaburun Yarımadası denizlerinde bulma şansı vardır. Ancak, Karaburun denince akla öncelikle kefal ve barbun gelir.

Karaburun Yarımadası için tüm bu kara ve deniz canlıları son derece önemli bir zenginlik teşkil etmekteyse de, içlerinde en önemlileri şüphesiz ki tüm dünyada sayıları 500, yurdumuzda ise 100 civarında kalmış olan "Akdeniz Foku (Monachus monachus)" ile yine nesli tükenmeye yüz tutmuş bulunan "Ada Martısı" dır. Yarımada kıyılarında çok sayıda fok mağarası mevcut olup, bunların bazıları foklar tarafından doğum amacıyla da kullanılmaktadır. Çok önemli ve yoğun çalışmalarla koruma altına alınarak, nesillerinin devamı konusunda iyileştirici önlemler alınan bu hayvanların varlığı,

Yarımada'nın önemini bu açıdan da artırmaktadır.

Kopanisti Peyniri ve Karaburun Balı

Yarımada'nın dağlık olması nedeniyle halkın bir bölümü hayvancılıkla uğraşmakta, doğal ortamda yapılan bu uğraş birbirinden lezzetli ürünleri ortaya çıkarmaktadır. Karaburun'a özel kopanisti peyniri, kelle peyniri, deri tulum peyniri ve hoşmerim (sünderme)in yanı sıra özel aromalı Karaburun Balı da meşhurdur.

İzmir ve Foça ile kurulan feribot seferleri, belediyenin önderliğinde düzenlenen şenlik ve festivaller, organik tarım ve el sanatları projesi, rüzgâr enerjisini kullanmaya yönelik çalışmalar, yat limanı inşaatı, alternatif turizm olanaklarının artırılması çalışmaları ile Karaburun, yakın geleceğin önemli turizm merkezlerinden biri olma yolunda ilerlemektedir.